

ORGELS

In 1662 kreeg Barent Smit, organist en orgelmaker te Hoorn, opdracht een nieuw orgel te bouwen voor de Grote Kerk. Het orgel werd opgeleverd in 1663. Het bezat toen een Manuaal of Hoofdwerk met 5 of 6 registers en een Rugpositief met 10 registers. Een belangrijke verbouwing vond plaats in 1716, uitgevoerd door de orgelmaker Matthijs Verhofstad uit Gemert. Hij maakte een nieuwe windlade voor het Manuaal, voegde een aantal registers toe, en veranderde enkele registers op het Rugpositief. Na deze werkzaamheden bezat het orgel 20 registers. De orgelmaker J. M. Garstenhauer uit Monnickendam voerde herstellingen uit in de jaren 1781 en 1786. Veel pijpen van de vulstemmen van het manuaal werden daarbij vernieuwd. De drie beeldjes op de kas van het Rugpositief dateren waarschijnlijk uit deze periode. Verdere herstelwerkzaamheden vonden plaats in 1800 (Vool), in 1823 (Van den Brink), in 1864 (Flaes en Brunjes), in 1892 (Jurjaans), en in 1934 (Flentrop). De laatste restauratie van 1980 werd ook door Flentrop uitgevoerd, onder advies van M.A. Vente en J. Jongepier. Toen kreeg het orgel weer de oorspronkelijke kleuren en de toonhoogte van 1716, een halve toon hoger dan later gebruikelijk werd. Met behulp van een transpositieklavier kan men ook op de gangbare toonhoogte spelen. Alle toevoegingen en verbouwingen uit de voorgaande eeuwen zijn ongedaan gemaakt en alle pijpen staan weer op hun oorspronkelijke plaats.

DISPOSITIE GROTE ORGEL (Smit-Verhofstad)

Rugpositief (onderklavier, windlade 1663, omvang CDEFGA-c''')

Holpijp 8 vt	Bourdon 16 vt
Quintadeen 8 vt	Prestant 8 vt
Prestant 4 vt	Roerfluit 8 vt
Roerfluit 4 vt	Octaaf 4 vt
Spitsquint 3 vt	Quint 3 vt
Octaaf 2 vt	Octaaf 2 vt
Blokfluit 2 vt	Cornet 4 sterk discant
Scherp 3 sterk	Sexquialter 3 sterk discant
Sexquialter 1-2 sterk	Mixtuur 4 sterk
Trompet 8 vt bas/discant	Trompet 8 vt bas/discant
Manuaal (bovenklavier, windlade 1716, omvang C-c''')	

Het kabinetorgel, dat in het koor opgesteld staat en veelal bij avondmaalsvieringen wordt gebruikt, is afkomstig uit de voormalige Hervormde kapel aan de Nieuwe Haven en dateert uit de eerste helft van de 19e eeuw. De maker is onbekend. Bij het instrument werd een exemplaar van de Oprechte Haarlemmer Courant van 1852 aangetroffen, waarmee de balgen waren beplakt. Qua stijl en materiaal (massief eiken met mahonie fineer) is het een Biedermeier meubel. Bij de laatste restauratie van 1982 is het orgel weer in zijn oude staat teruggebracht. Deze restauratie werd ook door Flentrop orgelbouw uitgevoerd met als adviseur J. Jongepier. De windladen en de mechanieken werden daarbij geheel gerestaureerd. De dispositie luidt: Prestant 8 vt (discant), Holpijp 8 vt, Viola di Gamba 8 vt, Prestant 4 vt, Fluit 4 vt, Quint 3 vt, Octaaf 2 vt, Terts 1 vt (discant), Vox Humana 8 vt. Het aangehangen pedaal heeft korte toetsen en een omvang van C-d.

Het positief is gebouwd door Flentrop. Het heeft de volgende dispositie: Holpijp 8', Quintadeen 8', Prestant 4', Roerfluit 4', Gemshoorn 2', Cymbel 1-2 sterk; 1 klavier, aangehangen pedaal.